

C L A S I C I R O M Â N I

Anton Pann

P O V E S T E A
V O R B I I

Redactare: Geanina Radu

Tehnoredactare computerizată: Cristina Gvinda

Designul copertei: Andreea Apostol

Ilustrația de pe copertă
reproduce o litografie de epocă.

Textele sunt reproduse după volumul
Anton Pann, *POVESTEÀ VORBII*, Craiova, 1936.

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Editurii CORINT EDUCAȚIONAL, parte componentă
a GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

ISBN 978-606-8668-68-0

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PANN, ANTON

Povestea vorbii / Anton Pann. - București:
Corint Educațional, 2015

ISBN 978-606-8668-68-0

821.135.1-17
821.135.1-84

*De prin lume adunate
Și iarăși la lume date.*

Despre cinsururi sau urâciuni

Aideți să vorbim degeabă,
Că tot n-avem nicio treabă.
Fiindcă
Gura nu cere chirie,
Poate vorbi orce fie.
De multe ori însă
Vorba, din vorbă în vorbă,
Au ajuns și la cociorbă¹
Şătunici vine proverbul:
Vorba pe unde a ieșit
Mai bine să fi tușit.
De aceea
Când vrei să vorbești, la gură
Să aibi lacăt și măsură.
Adică:

¹ Vătrai de lemn. (n.red.)

Vezi bârna din ochiul tău
Şi nu vorbi p-alt de rău.
Spre pildă:
Când vei vorbi de mucos,
Nici tu să fii urduros.
Că nu e mai urât când cineva
Face pe frumos că e ponevos¹
Şi pe cel urât că e aurit.
Altul iar
Trânteşte cuvântul tronc,
Ca cloşca când face clonc.
Şi se pomeneşte vorbind:
Frumoasă noră dobândişi,
Dar se uită cam piaziş.
Şi că
După ce e neagră, o cheamă şi Neagă;
După ce e mută, apoi e şi slută.
Sau
Urât meşter a croit-o,
Rău ciocan a ciocănit-o.
Sau
Bun ciocan te-a ciocănit,
Că frumos te-a potrivit.
Şi
Urât tată a avut,
Să-i semene l-a făcut.
Sau
Fă-mă, tată, ca să-ţi seamăn
Ca frate cu frate geamăn.
Dar însă
A semănat crastaveţi
Şi au răsărit scăieti.

¹ (Ponovăt) Miop. (n.red.)

Sau că
Tata avea armăsar,
Dar el a ieșit măgar.
 Și aşa,
Cu vorbe îmbolditoare
îl atinge unde-l doare.
 De aceea niciodată
Chelului despre chilie
Să nu-i spui vro istorie.
 Și
Cu pleșuvul când vorbești
Tivgă¹ să nu pomenești.
 Și nici
Să nu râzi de măgar cumva,
Că poate îl încaleci cândva.

Totdauna
Gura care e-mpuțită
Altui e nesuferită,
 Că dacă
Mie-mi miroasă a floare,
Dar altuia a putoare.
 Și în scurt,
Noi râdem de unul-doi
 Și patruzeci rând de noi.
 Pentru că
Nu este răsur² să n-aibă cusur.

¹ (Tigvă) Vas făcut dintr-un soi de dovleac. (n.red.)

² Máceș. (n.red.)

Povestea vorbii

Primăvara,-ntâia oară rozele când înfloresc,
C-un fir merse la-mpăratul grădinaru-mpărătesc,
Care cu plăcere multă-n mâna sa cum l-a luat,
Totodată fără veste la un deget l-a-nțepat
Și întâia sa plăcere ce asupra-i o avea
I s-a ntors în supărare, cu acel gust n-o privea;
Cum și către grădinarul zise: — Iacă un cusur
Care n-ar fi cuviință ca să-l aibă un răsur;
Tu cam te pricepi la multe maestrii grădinărești,
Ş-astă roză ghimpi să n-aibă n-ai putea s-o altuiești?
— Ba să poate, împărate — grădinarul a răspuns —
Și grădinăria are câte un secret ascuns.
— Nu știu — împăratul zise — asta este treaba ta,
Fă-l ca să-i lipsească ghimpii și un dar vei căpăta.
Grădinarul dar să duse, puse-ndată, altui,
Să se prință și să crească îndestul se nevoi;
În sfârșit el cu secretu-i a văzut c-a izbutit
Și mergând la împăratul duse un fir înflorit;
Care-n mâna sa luându-l, foarte bine i-a părut
C-a putut să-l altuiască după cum a fost cerut,
Dar la nas când îl duse, zise către grădinar:
— Ce fel? Acum văz că n-are cel mai mic miroș măcar!
Grădinarul ii răspunse: — Împărate, să trăiești,
Orce lucru firea-și schimbă când vei sta să-l altuiești,
Și nimic iar nu se poate ca să n-aibă vrun cusur,
Arburi, plante, flori și oameni, astfel și acest răsur,
Care or ca-ntâi să-nghimpe și să fie cu miroș,
Or niciun miroș să n-aibă și fie neghimpos.

Fiecare poartă câte un răvaş în spate.
Pe al altuia îl vede şi pe al său nu-l vede.
Fiecare se ţine mai cuminte decât altul.
Fiecaruia i se pare că copilul său e mai frumos,
d-ar fi cât de urâcios.

Şi

Ce e frumos poartă şi ponos¹.
Fiecare trage spuză pe turta lui.
Lesne a judeca pe altul.

Că

Nu te pricepi să împarţi un pai la doi boi.
Şi că
Cu ce dascăl lăcuieşte
Aşa carte-alcătuieşte.

Aşa e lumea asta:

Râde om de om şi dracu de toti.
Dracu râde de porumbe negre şi pe sine nu se vede.
Gura lumii numai pământul o astupă.
Fiecare să leagă unde îl doare.

Povestea vorbii

Spun c-a fost odată un crăi oarecare
Ce avea din fire un nas foarte mare;
El îşi vedea bine cusurul ce-l are,
Dar tot gândeau cum că poate i să pare.
Supușii şi alții, carii întrebăse,
Că îi şade bine îl încredințase.

¹ Neajuns. (n.red.)

Căci cine-ndrăznește la unul mai mare
Să-i spuie de față cusurul ce-l are?
Tot pe acea vreme șîn acea cetate
Era ș-o cocoană gheboasă în spate,
Ce o amăgise lingăii să creaază
Că ea e în lume cea dintâie rază,
Cu poezii, versuri o încorunase
Ș-a se ținea zână o înfumurase.
Aceasta se duse la craiul odată,
Cu alt oarecine având judecată,
Și văzând că craiul hatăr ei nu-i face
Să vorbească-n parte-i după cum îi place,
Prerumpând cuvântul, zise cu mirare:
— Va-a-ai de mine, ce nas ai de mare!
Pe craiul cu astă vorbă îl împunse,
Dar deocamdată nimic nu răspunse.
Ea însă părându-i că nu auzise
Între alte vorbe iară îi mai zise.
Craiul și aceasta o-nghiti cu noduri,
Ea nu-nceta însă de a-i da iar bolduri
Și mai zise iarăși: — Ce ciudat îmi pare!
N-am mai văzut încă astfel de nas mare!
Se înăspri craiul și zise: — Cocoană!
Știi că ești cu totul ciudată persoană!
Ce îmi tot spui mie că-mi e nasul mare
Și nu-ți vezi cocoasa ce-o porți în spinare?
Cusurul cel mare nu îți simți din spate
Și judeci p-al altui, el îți-e greutate.
Plecând ea să meargă și ieșind în tindă,
Zise craiul iară, privind în oglindă:
„Nu a fost minciună ce a zis neștine¹
Că greu se cunoaște cineva pe sine!“

¹ Careva. (n.red.)

Despre pedanți sau copilăroși¹

Pomul se cunoaște din roadă
Și omul din mintea neroadă.

Că el

Nici în cap ce nu-ți pocnește
A vorbi se pomenește.

Și trântește vorba,
Hodoronc-tronc! ca o roată
De la o moară stricată.

Și

Tot însiră la gogoși,
Spuind despre moși păroși.

Și

Vorbește neisprăvite,
La-nșiră-te mărgărite.

¹ Aparentă confuzie pe care autorul o face între sensul cuvântului pedant (*fig. = prețios*) și cuvântul copil, pornind de la asemănarea rădăcinii, poate fi și un joc de cuvinte. (n.red.)

Adică
Să ni se arate va
Că ar fi știind ceva.
Dar se cunoaște
Omul prost din vorbuliță
Și nuca din ușurință.
Pentru că
Judecata-i e oloagă,
Că-i lipsește-n cap o doagă.
Om în trup destul de mare
Și minte de copil are.
Știe vorbe să îndruge
Parcă tot la tăță suge.
Știe ca calul prost
Să ia hamul de rost.
E bătut la cap
Tocma ca un țap.
Știe sfătuiri să dea
Cât știe și baba mea.
Ar vrea să facă și el,
Dar nu știe în ce fel.
Și el rosti de să plăti.
Povestea ăluia:
Zile înșirute, fire încurate,
Pânză rău țesută și vreme pierdută.
S-o lovi, nu s-o lovi,
Na-ț-o frântă că ț-am dres-o.
Unde chiorăște¹ și unde lovește.
Cel copilăros totdauna
Gândește-n mintea-i adâncă
Numai el pâine mănâncă,

¹ Ochește. (n.red.)

Si alții mănâncă paie
Ca vitele din copaie.
Dar însă
Vorba-n colțuri și rotundă
Fără cercuri se înfundă.

Povestea vorbii

Doi precupeți tineri se-ntovărășiră
Și după negoțu-și prin țară ieșiră.
Colindând prin sate în lunga lor cale,
Odată-nserară la un sat p-o vale,
Și să mâie¹ noaptea au tras împreună
La o casă care le-au părut mai bună,
Unde-n bătătură le ieși-nainte
Un bătrân de treabă și foarte de cinste.
Îi priimi bine, ii băgă în casă,
Și ei ii cerură întâi ș-ntai masă,
Zicându-i: — Tătuță! suntem flămânzi tare,
Fă bine,-ngrijește de ceva mâncare.
Bătrânul le zise: — Sedeți, fiți în pace,
Că despre mâncare vom face ce-om face.
Până când dar masa moșul să le puie,
De vro veste nouă întrebă să-i spuie.
Vorbind una-alta cu toti-j-mpreună,
Ca și unii-alții cândva când s-adună,
Ieșind din ei unul afară la treabă,
Moșul găsind vreme pe cellalt întreabă,

¹ Să poposească. (n.red.)